

DOK

REVUE 8.11

DO SÁLU
←

ANKETA

ÚVODNÍK

V roce 2011 se dokumentům v České republice dařilo. Vzniklo několik politických filmů natočených studenty FAMU, například portréty Jiřího Paroubka, Vladimíra Špidly, Petra Hájka či Strany zelených. Academia Film Olomouc byl oceněn Akademií věd ČR v rámci přehlídky popularizace vědy SCIAP. Karel Vachek dokončil další filmový román *Tmář a jeho rod*. Do distribuce bylo uvedeno 19 českých dokumentů. Mezinárodní festival dokumentárních filmů Jihlava otevřel platformu pro hledání námětů dokumentárních filmů Inspirační fórum. Portál DAFilms.com spustil program zpřístupňování dokumentárních filmů pro studenty vysokých škol zdarma. Festival Jeden svět zahájil One World Social Innovation, vzdělávací platformu na poli nových médií. Televize NOVA natočila nový docusoup o ženských věznicích a televize HBO opět vyhlásila soutěž o námět na celovečerní dokument. V týdeníku Respekt vyšlo pět čísel přílohy věnované dění v dokumentárním filmu.

Dok.revue

Film a kniha

V tradiční anketě Dok.revue jsme se ptali českých dokumentaristů: 1/ která přečtená kniha 2/ který shlédnutý film pro ně byly letos nejpodstatnější.

Martin Dušek

1/ Karel Vachek: *Tmář a jeho rod*.

2/ Aldous Huxley: *Brave new world*, klasika sci-fi, z níž vycházejí všichni autoři utopických sci-fi v literatuře i filmu, a to včetně tvůrců televizního seriálu *Návštěvníci*. Jasnou vizí konce konzumní společnosti napsaná na jejím počátku. Huxley líčí svět, ve kterém je hlavním cílem ekonomický

růst a stabilita a kde jsou lidé v zájmu společenské stability uměle plozeni a žijí domněle šťastný život rozkastrovaní podle společenských funkcí. Důležité varování v době, kdy se náš ekonomický růst a společenská stabilita otřásají v základech a budou se hledat funkční řešení.

Daniela Gébová

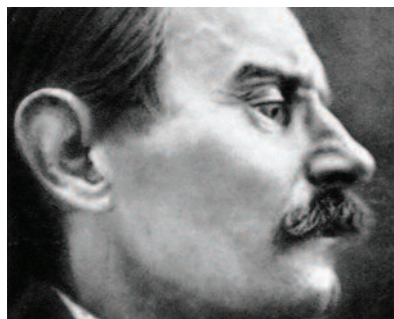
1/ Dokument *Kanyini* Melanie Hoganové o životě a filozofii australského domorodce mě zaujal silou výpovědi a využitím původních archivních materiálů.

2/ Na svých cestách po světě jsem si připravovala, co pěkného natočím příště, a proto jsem četla především cestopisy. Z množství textů, které jsem přečetla, vystupuje subjektivní filozofická esej o stavu světa, historii národů a způsobech života na této planetě od Jiřího Albrechta *Sedm let cesty k lidem*. Jiří Albrecht plul na své jachtě kolem světa a jeho postřehy jsou velmi inspirující.

Jan Gogola ml.

1/ *Relocation* belgického režiséra Pietera Geenena. Tma, svítání, dvě hory v jednom triadvacetiminutovém záběru, dialog v titulcích beze slov, paměť krajiny hovoří.

2/ Investigativní esej Iana Burumy *Vražda v Amsterodamu*. Americký myslitel navštívuje rodné Holandsko a promýšlí současnou civilizaci napětí. V závěru cituje tehdejší nizozemskou političku somálského původu Aján Hirsí Alíovou, jejíž výrok z roku 2006 lze vztáhnout i na novodobou evropskou situaci: „Naší zemi vládne teroristický režim politické korektnosti“.

Petr Hátle

1/ Anonymní videa natočená na mobilní telefony v průběhu arabských revolucí jejich účastníky, tj. vytváření a internetové sdílení videodokumentů jako zbraň v rukou slabých a vyloučených, využití možností videa k politické akci namísto vytváření krásných fikčních světů, brutální síla prostého dokumentárního záběru bez estetických konvencí.

2/ Ladislav Klíma: *Měj odvahu k sobě*. *Výbor z dopisů Antonínu Pavlovi* – korespondenční kurs k tomu, jak se stát ještě v tomto životě plně Bohem, a to prostřednictvím technik jako: „vrtací myšlení“, „absolutně kommandující vůle“ a „evokační stratagémata“. Se-psáno v cholupické putyce za pomoci lesních dryád a jiných obyvatel Post-mortálie. Může posloužit jako ideální doplněk k současným populárním příručkám s návody k úspěšnému životu.

Vít Janeček

1/ *Kluk na kole* – belgický film bratří Dardennů. Není to dokument, ale ve vysoce veristickém stylu a nedoslovném vyprávění rozehrané sociální drama s mnoha vrstvami a dobrým koncem. *Tmář a jeho rod* – průhledný film Karla Vachka o neprůhlednosti metafyzických vrstev, které jsou takové proto, že se máme starat hlavně o tento svět, ale vzít tyto vrstvy na vědomí. A pak *Pod sluncem tma* Martina

Marečka, pro své zenové kvality.

2/ *Temné noci duše* od Thomase Moora.

Petr Jančárek

1/ Určitě první povedené filmečky mých studentů na Slezské univerzitě v Opavě.

2/ *Deník 1920*, zapsaný během anabáze bolševiků na Volyn a do Haliče Isaakem Babelem, tehdy sovětským válečným zpravodajem. Reálný pohled na rudá vojska a jakoby pro nás napsané poznámky typu: český statek, úhledný, bohatý, dobrý hospodář... ruský statek, bláto, zmar, není co rekvírovat... Na Volyni se narodili moji prarodiče – polská babička a český dědeček. Odtud je pak Stalin poslal v dobytčácích zaplnit sever Čech po vyhnaných Němcích. Točím někdy rozhovory se světovými umělci, politiky, filozofy. Ale své nejbližší jsem vyzpovídat nedokázal, nezeptal jsem se jich na jejich život, dokud byl čas... A to mi připomněl Babelův *Deník 1920*.

Miroslav Janek

1/ Věra Chytilová: *Pytel blech*. Osobní příběh + společenské téma + osobitý způsob vyprávění... Co víc si může člověk přát?

2/ Thomas Bernhard: *Konzumenti levných jídel, Mýcení, Ztroskotanec, Chůze, Ano, Beton*, atd. Soustavnější četba románů Thomase Bernharda pomáhá rozehnat zimní chmuru. Vhodné zejména pro leden–únor. Pozor! Nebezpečí předávkování! V těsném závěsu pak novinka Martina Ryšavého *Vrač*.

Vít Klusák

1/ Z etablovaných jmen: *Tmář a jeho rod* Karla Vachka. Oduševnělý film o kruzích v obilí, strašidlech a pánu-bohu. Filmová bohoslužba. „Sváteční slovo“ v jediné snesitelné podobě. Režisér Vachek v nejlepší kondici. Z nových jmen: Jan Strejcovský studuje druhým rokem dokument na FAMU. Loni natočil tématem odvážný a stylem odbrzděný film, jehož název kvůli jistému nebezpečnosti stran zobrazeného raději neuvedu. Obecně řečeno:

portrét kapitalismu v jeho nejnablblejší a nejrozežranější podobě.

2/ Ludmila Trapková a Vladislav Chvála: *Rodinná terapie psychosomatických poruch*. Podtitul: Rodina jako sociální děloha. Stěžejní shrnutí mnohaleté praxe dvou chytrých a za roh vidoucích lékařů, které nebaví léčit příznaky.

Lucie Králová

1/ Dva české filmy, které jsou pro mě podstatné tím, jak každý po svém překračuje hranice, a to nejen České republiky: Karel Vachek: *Tmář a jeho rod* a Martin Mareček: *Pod sluncem tma*. Většinu času jsem letos věnovala sérii autorských dokumentů z našeho cyklu proStory o současné české architektuře a jejich kontextech, dovoluji si tedy upozornit na některé z nich, které myslím výrazně přesahují běžné chápanou definici televizního pořadu: Adam Olha: *Monitor venkova*, Filip Remunda: *V duchu betonu*, Vít Klusák: *Hrad pro všechny*.

Martin Mareček

1/ Filmů v kině jsem letos moc neviděl, ale šel jsem na jihlavském festivalu do videotéky East Silver a tam jsem strávil několik podstatných hodin. Takže z fragmentů: *Miluju tě*, Pavel Kostomarov, Alexandr Rastorgujev – film natočený aktéry vybranými v konkurzu, blízkost, limity dokužánru. *Abendland*, Nikolaus Geyrhalter – jako celek od autora filmu *Chléb náš vezdejší* nepřekvapí, spíš unaví, ale některé výjevy noční civilizace jsou intenzivní.

2/ *Madynka*, Astrid Lindgrenová – divoká i spravedlivá hrdinka = největší společný zážitek při četbě s dětmi. *Vojna a mír*, Lev Nikolajevič Tolstoj – nový překlad Libora Procházky sice škobrtá, ale ponor nezkaží. *O přibjehi Ferko, Keva, Albína*. Máša Bořkovcová, Markéta Hajska, Vojtěch Mašek – dokumentární komiks!

Andrea Prenghyová

1/ *Život v jednom dni*, který inicioval YouTube spolu s Ridleyem Scottem. Krom toho, že je to intimní a emotivní

SPORT

Mnozí diváci si stěžují na **povrchní filmové kritiky** v českých médiích. Co píšou o zhlédnutých filmech právě oni na stránkách csfd.cz? Posuďte sami u vybraných dokumentů, které byly oceněny nebo měly svou světovou premiéru na Mezinárodním festivalu dokumentárních filmů Jihlava a jsou či brzy budou v českých kinech či v internetové distribuci.

Pod sluncem tma, režie Martin Mareček, 2011 – právě v českých kinech. Nejlepší český dokumentární film, Cena diváků a cena Silver Eye na MFDJ Jihlava.

„Martin Mareček upustil *ich formu* a nenápadně se přesunul za kameru. Zatímco v *Auto*matu* byl hlavní postavou, aniž by však svým egem převáloval film samotný, tak tentokrát se v záběru mihne jen jedinkrát, a to očividně omylem. To na samotném sdělení neubírá, ale naopak Mareček nechává volné pole pro dvojici českých elektroinstalatérů. Pod sluncem tma tak není dokumentem o Africe, ale o Evropanech v ní. Konfrontuje myšlení diváků s africkými realitami, přičemž potutelně ukazuje nepopulární přístupy k rozvojevému aktivismu. To, co na Marečkovi obdivuju, je naprosto pokora ke svému tématu, kterému pokaždé přizpůsobí i svůj dokumentární styl.“ *CheGuevara* Celkové hodnocení uživatelů 82 %.

31 konců / 31 začátků, režie Rafani – 2011 – od 1. 1. 2011 na www.dafilms.com. Zvláštní cena poroty České radosti.

„Fakt, že film nenatočili školení filmaři (ale jen umělci) se stalo výhodou a vznikl tak velmi nečeský film, který působí víc než jen příjemný průvan. Dokument, kde se musíte zvláště soustředit na zvuk (slova) a zvláště pak na obraz. A zásadní je střih. Zároveň je to dokument poněkud insider-ský, ale komu to nevadí nebo se orientuje, nabídne pozoruhodnou procházku Prahou a současnou kulturou (nejen *alternativní*) přes periferie do středu a zase ven.“ *Názorožec*. Celkové hodnocení uživatelů 71 %

Ro@k života, režie Jan Gogola ml., 2011 – právě v kinech.

„Dost mě to bavilo, nemám co vytknout. Zpočátku mě iritovaly *přibíblé* otázky režiséra Gogoly, ale pak jsem jim přišel na chuť a docela mě začaly bavit a musím říct, že režisér odvedl dobrou práci. Nejvíc se mi líbily scény Olda na pařezu v lilích a Olda obdivující obrázkovou knihu Josefa Lady. Katapult je velice podceňovaná kapela, ale ti kluci měli a mají ten rock'n'roll v srdcích a takových lidí tu nikdy moc nebylo a teď už nejsou skoro žádní... Hodně zdraví a úspěchů. Oldo :-“ *Lockerroom*. Celkové hodnocení uživatelů 59 %.

film se silným poselstvím, je to i unikátní počín, když se na výrobě filmu podílelo 80 tisíc lidí ze 197 zemí, kteří poslali tvůrcům záznam toho, jak strávili den. Novátorský projekt, který navíc ukazuje, kudy by se také jednou mohla ubírat budoucnost nejen dokumentárního filmu.

2/ Z beletrie na mě asi nejvíce zapůsobilo *Město zlodějů* od Davida Benioffa. Odehrává se v roce 1941 v Němci obléhaném Petrohradě a ukazuje zvrácený posun měřítek i lidskosti v okamžiku, kdy ničí život nemá cenu a neexistuje žádná pravda a žádné dobro. Z beletrie byla pro mě objevem *Maria Montessori*, talentovaná lékařka, vizionářka a hlavně skvělá pozorovatelka, která převrátila vše, co si lidé do té doby mysleli o dětech a jejich vývoji.

Radim Procházka

1/ Vzhledem k tomu, že jsme letos dokončili Vachkův film *Tmář a jeho rod*, vzdávám se odpovědi z důvodu podjatosti.

2/ Slavoj Žižek: *Jednou jako tragédie, podruhé jako fraška*. Před skoro dvěti lety jsem jako čerstvě imatrikulovalé osmnáctileté ucho poslouchal s otevřenou pusou přednášku profesora Petruska o Fukuyamově Konci dějin. I když byly jeho teze dávno překonány, stále věřím, že není stabilnější politický systém než liberální demokracie. Teď čtu s otevřenou pusou: „(Co) je na dnešní Číně tak znepokojující: podezření, že zdejší varianta autoritářského kapitalismu není jen reliktem naší minulosti (...), ale předzvěstí naší budoucnosti.“ (s. 171).

Theodora Remundová

1/ Viděla jsem letos naposledy některé filmy z HBO produkce – *Rock Života* od Honzy Gogoly, žánrově trochu třínáctá komnata, to mně vůbec nevadí, s dokonalým redaktorem a božským hlavním hrdinou, *Pod sluncem tma* Martina Marečka mi v nejlepším slova smyslu evokuje kreslený humor, groteskní vyjádření podstaty, a *Venku* Veroniky Sobkové, kde jsem se občas neorientovala, ale později mi jednot-

livé postavy a situace vyvstávaly v hlavě a přiměly mě přemýšlet. Všechny ty filmy byly pro mne nějak pozoruhodné. Díky za možnost vidět je v jednom sledu v pražských kinech. 2/ Četla jsem po letech Bulgakova *Mistra a Markétku*. Ze začátku mě to nějak užíralo, ale posléze naopak povzneslo. Je to zvláštní uhrančivé dílo. Až na dřev. Je v tom tak nějak všechno. A pak se mi líbila knížka od Aleny Wagnerové *Sidonie Nádherná*.

Alice Růžičková

1/ Vzhledem k tomu, že jsem letošní rok strávila na mateřské dovolené, do kina jsem se dostala až během jihlavského festivalu, kde mě osobně velmi zaujal experimentální film *Drift* režisérky Christiny von Greve. Výborná vizuální báseň o mnohoznačnosti dotyků a gest v mužsko-ženském vztahu – objeti, která obsahují něhu, pomoc, erós i agresi.

2/ Rovněž se mi proměnil výběr literatury, letos jsem asi nejvíce času strávila s knihou Magdalény Staňkové-Křehové *Bylinky pro děti a maminky*. Spousta praktických rad, zdravých receptů, léčebných postupů i poučení pro zahradnice amatérky.

Břetislav Rychlík

1/ Já jsem letos podstatnou část roku trávil po nemocnicích a v posteli, tudíž jsem poněkud neoprávněným účastníkem ankety. Ovšem dosti obdivně jsem sledoval televizní cyklus *Záhady duše* natočený mojí ženou Monikou. Cyklus zničený neschopným vedením ČT2, které ho premiérovalo kolem dvacáté třetí hodiny a reprizovalo v půl šesté ráno.

2/ Jan Balabán: *Zeptej se táty* – metafyzické tázání se po smyslu života a smrti výsostným jazykem.

Martin Ryšavý

1/ Nejzajímavější dokumentární film byl pro mě *Tajemný předmět o polednách* Apichatponga Weerasethakula. Je z roku 2000, ale já ho viděl až letos. Vlastně to ani dokument není, respektive tohle žánrové vymezení tu nemá

mysl, což je na něm právě vzrušující.
2/ Pokud jde o knihu, už víc než rok se pracovně zabývám texty předčasné zesnulého karlovarského spisovatele Jiřího Dostála *Garik* a *Svitky*, těžko tedy můžu jmenovat jinou věc.

Olga Sommerová

1/ *Divadlo Svoboda*, režie Jakub Hejna. Dramaturgicky invenční, originální interpretace života a díla věhlasného scénografa Josefa Svobody.

2/ *Má nejmilejší kniha*, Markéta Pilátová. Mnohvrstevnatý magický příběh, odvozený z latinskoamerické kultury, o životě a smrti a smyslu našich životů.

Honza Šípek

1/ Na festivalu amatérských filmů jsem viděl *Hru Orla*. Hrané filmy jsou mezi amatérskými filmaři oblíbenější a čtenější, občas se ale objeví dokument, který zazáří. Miloš Kameník natočil kolektivní portrét maloměstského futsalového týmu: má nadsázku, výraznou stylizaci, nenechává se svázat do synchronů, baví a přitom vyjadřuje hravého ducha tématu. V Jihlavě byl pro mne zajímavý dialog *Ultima Refugia* Ondřeje Vavrečky a *Tmáře* Karla Vachka.

2/ Nosím s sebou sbírku *Silentbloky* materiálového fyzika Pavla Ctibora. Je tenká, ale čte se pomalu, každý řádek zvlášť a nechat doznít. Popisuje experimenty s „látkami“ (psychedelickými) i pozorování vlastního těla tak, jako by popisoval nějaký fyzikální experiment. S opatrným odstupem psaná, ale přitom velmi intenzivní, a dá se (doufám) číst i jako scénář dokumentárního filmu.

Tomáš Škrdlant

1/ *Valčík s Baširem* izraelského režiséra Ariho Folmana. Vždy mě lákala představa, že by dokumentární film mohl překročit hranice vnější, fotografované reality a přitom zůstal dokumentem. Ari Folman jednu takovou možnost objevil a uskutečnil. Úžasné a nepopsatelné (jako každý dobrý film).

2/ *Pražský hřbitov* Umberta Eca. Román, leč svým způsobem také „dokumentární“: většina postav skutečně žila, i popisované situace jsou autentické. Působivá (i smutně zábavná) sonda do zákulisí paranoidních vizí o globálních spiknutích, které jsou čím dál lákavější pro mnohé naše současníky.

Pavel Štingl

1/ Film Lindy Jablonské *Pozemšťané, koho budete volit?* Je to radostné a vážné zároveň, skvěle skumulované ve významech i formách, vyjádření k politické úsměvnosti v době předvolebních slibů, totální nasazení dobře vybraných hvězd s přiznaným handicapem, svěbytná poloha docusoapu. Úplně nejvíc mne však potěšilo, že tomuto filmu byla udělena Cena Pavla Kouteckého. Pavel by totiž právě tento film vybral, je blízký jeho vlastnímu hledání světa před kamerou.

2/ Malá knížечka sebraných poznámek Romana Kouckého *Úřad kreátora* – vlastně odborná literatura pro architektu. Navrhuje, aby se vedle úřadů, které mají za povinnost konzervovat národní dědictví, zřídil také úřad pro vyhledávání potenciálů území a podněcování vzniku nových architektonických hodnot.

Helena Třeštíková

1/ Zcela jednoznačně: *Divadlo Svoboda* režiséra Jakuba Hejny. Skvělý a smělý film.

2/ David Nichols: *Jeden den*. Časosběrná kniha. Podtitul *Dvacet let, dva lidé* říká vše.

Karel Vachek

1/ Vančurova *Marijka nevěrnice*. Základní učebnice českých filmařů v šedesátých letech.

2/ Goethův *Vilém Meister*. Základní učebnice umělců v každé době.

Kristina Vlachová

1/ *Helga* – *L 520* režiséra Miloše Zvěřiny. Spojení klasického dokumentu, klasické animace, náročných trikových záběrů (spojení pixilace s ani-

mací) mimořádných kreseb, které kdysi dávno mladá dívka Helga Hošková vytvořila v terezínském ghettu, je umělecké dílo doslova světového významu. Film vznikl v produkci studia VIA LUCIS a společnosti MIRACLE FILM s přispěním Fondu pro podporu a rozvoj kinematografie, ve spolupráci s archivy Památníku Terezín a Terezínskou iniciativou; Česká televize pod vedením Jiřího Janečka neměla o výrobu takového díla zájem.

2/ *České Vánoce* – mimořádný tvůrčí počín historiků Pavliny a Petra Kourových. Pro všechny čtenáře, kteří české Vánoce nezažili, ale i pro ty, kteří je zažili už mnohokrát.

Ivan Vojnár

1/ Celovečerní film francouzského režiséra Bruna Dumonta *Hadewijch* je strhujícím zážitkem. Pracuje se s prolínáním realizační i divácké zkušenosti, vše se přelévá tam a zpět přes pomyslné, zdánlivé hranice a přes limity dokumentárního a hraného filmu. Mimořádný výkon neherečky Julie Sokolowské v hlavní roli se mění z introvertního a autentického herectví v expresivní stylizaci a naopak. Dojemné a silné, zapomeňte na žánry.
2/ Poslední román francouzského spisovatele Michela Houellebecqa *Mapa a území* zapojuje do vyprávění i samotného autora jako jednu z fiktivních postav. A opět padají zatuhlé představy o žánrech a současných možnostech románu. Vše je dovoleno, výpověď o nás a o světě je až neuvěřitelně pravdivá, a ještě se to navíc krásně čte, stejně jako na *Hadewijch* se zase krásně dívá.

Karel Žalud

1/ V únoru jsem byl na premiéře *Vše pro dobro světa a Nošovic* Víta Klusáka, což je film jedním slovem geniální a spolu s *Českým snem* a *Ztracenou dovolenou* představuje snad to nejlepší, co tu v posledních deseti letech vzniklo.
2/ *Městečko na dlani* Jana Drdy.

BÁSEŇ

Richard Brautigan

Milující stroje
na všechny dohlížejí

Rád bych přemýšlel
(a čím dříve, tím lépe!)
nad kybernetickou loukou
kde savci a počítače
žijí pospolu ve vzájemně
naprogramované harmonii
jako čirá voda
dotýkající se čisté oblohy

Rád přemýšlím
(právě teď, prosím!)
o kybernetickém lese
plném borovic a elektroniky
kde se poklidně procházejí
jeleni kolem počítačů
jako kdyby to byly květiny
s otáčejícími se květy.

Rád přemýšlím
(je to potřeba!)
o kybernetické ekologii
kde jsme bez své práce
a opět připojení k přírodě
navrácení k našim
sourozencům savcům
a na nás všechny dohlížejí
milující stroje.

Báseň amerického spisovatele z roku 1968 inspirovala britského režiséra Adama Curtise k vytvoření dokumentárního seriálu BBC pod stejným názvem. Adam Curtis patří k nejvýznamnějším televizním dokumentaristům, především díky svému rozpoznatelnému stylu s typickým způsobem vyprávění a komentování, kterého se často ujímá on sám, a prací s archivními materiály.

DOK
REVUE 6.11

Redakce: Andrea Slováková, Petr Kubica,
Marek Hovorka. Korektury: Alžběta Dvořáková.
Ilustrace: Michaela Kukovičová.

Design: Belavenir. Font: Suitcasetype.com.

Dok.revue vydává Mezinárodní festival
dokumentárních filmů Jihlava ve spolupráci
s týdnem Respekt, za podpory Státního
fondu ČR pro podporu a rozvoj české
kinematografie a Ministerstva kultury ČR.

dokument-festival.cz

Státní fond České republiky
pro podporu a rozvoj české kinematografie

MINISTERSTVO
KULTURY

Soukromý
vesmír

Můj nový film *Soukromý vesmír* byl pro mě zatím nejtěžší ze všech. A taky jde o nejdelší z mých časosběrných projektů. Vše začalo před třiceti sedmi lety. Tehdy jsem dokončila FAMU a v Krátkém filmu mi schválili námět na krátký dokument. Téma – jak mateřství změnilo ženu. To téma mě zajímalo, protože kamarádky okolo přiváděly na svět děti a já s úžasem sledovala jejich proměnu. Sama jsem v té době děti ještě neměla.

Oslovila jsem čerstvě těhotnou kamarádku Janu, se kterou jsme se znaly od dětství. Nejdřív mému nápadu trochu vzdorovala, ale pak jí to jako vystudovanou socioložku začalo taky zajímat a souhlasila. Narodil se Honza. Točili jsme porod a já jsem Honzu vlastně spatřila o pár vteřin dříve než jeho matka. Byl to jeden ze zásadních momentů mého filmařského života, a co živa budu, na ten moment nezapomenu. Janu s Honzou a mužem Petrem jsme sledovali ještě asi půl roku, a pak vznikl patnáctiminutový film *Zázrak*. Někdy v té době mě napadlo sledovat Honzu dál. Co s ním bude? Tehdy byly kamery pouze na filmový materiál (35 mm nebo 16 mm) a dost těžko dostupné. Celý ten nápad považovali moji kolegové za velkou bláznivinu a chiméru. Nikdo nic tak nejistého nedělal. Přesto se občas podařilo složitě nějaký natáčecí den zorganizovat a natočit střípky ze života Jany a její rodiny. Občas jsem vypůjčila kameru pro otce Petra a on natáčel sám. Honzu, pak i Annu a Evu. Celou tu dobu jsem vůbec netušila, zda materiál někdy využiju ani jak. Ale byly to vlastně neuvědomělé začátky časosběrného natáčení, které pak v dalších projektech dostávalo přesnější obrysy i smysl. Pustila jsem se do *Manželských etud*, a následně do dalších témat. Honza oslavil osmnácté narozeniny a svým rodičům dal symbolický souhlas s natáčením svého dětství. Jenže brzy poté začal cestovat, zmizel ve světě, a zdálo se, že náš projekt definitivně skončil.

Táta Petr stále psal rodinný deník, s Janou jsme se dále kamarádily. A pak jsem si řekla, že to přece všechno nenechám jen tak ležet, a začala jsem plánovat *Zázrak po letech*. Bylo třeba sehnat peníze a pustit se do koncepčnějšího natáčení. Honzovi v té době už bylo přes třicet a žil v Baskicku, zbývající rodina v Liberci. Já měla množství naprosto nesourodého materiálu natočeného na všechny formáty, které se tu za celou tu dobu vyskytly. A Petrův deník. A představu, že bych chtěla ve filmu zachytit i dobu. A těžkou hlavu z toho všeho.

„Ten nápad
považovali
kolegové za
bláznivinu
a chiméru.“

Třicet sedm let života Honzy a jeho rodiny nacpat do devadesáti minut. Stohy papírů jsem popsala spoustou nápadů. Prohlídla hory dobových archivů, hledala základní linky našeho privátního života a jeho širšího sociálního kontextu. Symboly jeho jistot i nejistot. Vertikály a horizontály života. Pak jsem přišla do střížny k Jakubu Hejnovi a spolu jsme se začali potýkat s tím množstvím zcela nesourodého až chaotického materiálu. Udělali jsme asi deset začátků, spousty průběžných tvarů – a pořád špatně. „Sakra, ten materiál v sobě přece musí obsahovat nějaký přijatelný tvar – jen ho najít,“ říkala jsem si neustále. Pořád jsme něco předělávali a já psala o svém zoufalství do svého deníku. Nebýt Jakuba Hejny a jeho invence, ochoty stále zkoušet a trpělivosti, asi by ten film nevznikl. Je to typický příklad filmu, který se opravdu rodí ve střížně. Jsem zvědavá, jak budou diváci reflektovat výsledek našeho zápasu.

Helena Třeštíková

Film vstoupí do české distribuce koncem ledna 2012.